

Sygn. akt **IV U 1056/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Krzywonos

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Misiuda

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2019 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku P. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania P. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 11/06/2018 r. znak (...) - (...)

I. oddala odwołanie

II. zasądza od P. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. kwotę 180 złotych / słownie : sto osiemdziesiąt / tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 1056/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 4 kwietnia 2019 r.

Decyzją z dnia 11.VI. 2018 r. Znak (...) - (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. , powołując się na treść przepisów ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 i nr 883/2004, stwierdził, że P. S. w okresie od 23.IV.2013r. do 31.I.2016r i od 1.II.2017r do 31.III.2018r podlega ustawodawstwu polskiemu.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej P. S. od 30.VII.2007r. posiada uprawnienia do wykonywania działalności gospodarczej .

Podał, iż pismem z dnia 23.IX.2013r. ustalił dla wnioskodawcys. ustawodawstwo w zakresie zabezpieczenia społecznego od 23.IV.2013r. do 31.III.2014r. W odpowiedzi na powyższe pismo s. instytucja wydała postanowienie o nie powstaniu obowiązkowego ubezpieczenia społecznego P. S. zatrudnionego w (...) .

S. ubezpieczenie wygasło z dniem 22.IV.2013r .Za okres od 1.II.2017r do 31.III.2018r wnioskodawca nie składał wniosku o ustalenie ustawodawstwa.

W odwołaniu P. S. podnosił, że kwestionuje decyzję ZUS z dnia 14.08.2018r. Podał, że decyzja została wydana w sytuacji, gdy brak jest uprzedniego prawomocnego rozstrzygnięcia wyłączającego go ze słowackiego systemu ubezpieczeń społecznych. Wnosił o zmianę decyzji i stwierdzenie, że w spornym okresie nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca działalność gospodarczą .

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. w odpowiedzi na złożone odwołanie wnosił o jego oddalenie i wyjaśnił, że do dnia zakończenia sporu z instytucją słowacką w przedmiocie ustalonego dla odwołującego ustawodawstwa słowackiego podlega on ustawodawstwu polskiemu .

Sąd ustalił, co następuje:

P. S. od 30.VII.2007r. prowadzi działalność gospodarczą. W Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej jego status określony jest jako aktywny.

W dniu 29.II. 2012r. pomiędzy D. P. (...) w Ś. , a P. S. została zawarta umowa o pracę od 1.III. 2012r. Zgodnie z umową miejscem świadczenia pracy jest Republika S.. Czas pracy strony ustaliły na 4 godziny miesięcznie, za wynagrodzeniem 25 EURO.

Pismem z dnia 1.III.2012r. wnioskodawca zwrócił się do ZUS z wnioskiem o ustalenie właściwego ustawodawstwa.

Pismem z dnia 13.III.2012r. organ rentowy ustalił, że wnioskodawca podlega ustawodawstwu słowackiemu w zakresie zabezpieczenia społecznego od 1.III.2012r.

O powyższym ustaleniu poinformował wnioskodawcę oraz słowacką instytucję ubezpieczeniową. Wnioskodawca ponowił wniosek 24.VIII.2013r i otrzymał potwierdzenie ubezpieczenia naS. od 23.IV.2013r do 31.III.2014r.

Ponowny wniosek o ustalenie właściwego ustawodawstwa wnioskodawca złożył 29.III.2016r na okres od 1.II.2016r.

W dniu 4.XI.2013r S. Instytucja w Ś. wydała postanowienie o wygaśnięciu z dniem 22.IV.2013r obowiązkowego ubezpieczenia społecznego dla P. S. zatrudnionego przez pracodawcę (...) D. P. .

Pismem z dnia 19.IV.2016r organ rentowy ustalił dla wnioskodawcy jako właściwe ustawodawstwo S. na okres od 1.II.2016r do 31.I.2017r w związku z zatrudnieniem w S. S. w Ś. przy równoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej w Polsce .

Pismem z dnia 13.V.2016r S. Instytucja Zabezpieczenia Społecznego poinformowała ,że nie zgadza się z tak ustalonym ustawodawstwem.

Pismem z dnia 25.X.2016r poinformowała też ,że rozpoczęła pierwszą fazę dialogu i postępowania wyjaśniającego i zwróciła się o ponowną analizę sprawy .

Na czas od 1.II.2017r do 31.III.2018r wnioskodawca nie składał wniosku o ustanowienie właściwego ustawodawstwa.

W dniu 11.VI.2018r organ rentowy wydał decyzję będącą przedmiotem zaskarżenia w przedmiotowej sprawie.

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o dowody z dokumentów zawarte w aktach organu rentowego, których treść i forma pozostawały bez zastrzeżeń.

Sąd zważył co następuje :

Nie ulega wątpliwości, że z uwagi na jednoczesne prowadzenie przez wnioskodawcę P. S. działalności gospodarczej na terytorium Polski i pracy najemnej na podstawie umowy o pracę zawartej z pracodawcą słowackim na terenieS., zastosowanie w sprawie znajdują przepisy wspólnotowej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, a to rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29.04.2004r. w sprawie koordynacji

systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE z 30.04.2004r. nr L 166/1 z późn. zm), a także rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16.09.2009r. (Dz. Urz. UE L 284/1 z 30.10.2009r. z późn. zm.).

Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego należy do kluczowych kwestii związanych z realizacją swobody przemieszczania się w Unii Europejskiej oraz podejmowania aktywności zawodowej. Polska status państwa członkowskiego Unii Europejskiej uzyskała z dniem 1 maja 2004 r. a zatem przepisy rozporządzeń dotyczących koordynacji krajowych systemów zabezpieczenia społecznego stosuje bezpośrednio. Już w preambule rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 wyraźnie zostało stwierdzone, że pracownicy najemni i osoby prowadzące działalność na własny rachunek przemieszczające się we wspólnocie powinny być objęte systemem zabezpieczenia społecznego tylko jednego państwa członkowskiego w celu uniknięcia zbiegu właściwych ustawodawstw i wynikających z tego komplikacji. Dlatego też obowiązująca w tej materii zasada stosowania ustawodawstwa jednego państwa członkowskiego polega na podporządkowaniu ustawodawstwu tylko jednego państwa czyli stosowanie jego postanowień tak jakby zainteresowany realizował swą aktywność zawodową w całości na terytorium tego państwa.

Wnioskodawca domaga się ustalenia wobec niego ustawodawstwa właściwego w związku z działalnością zawodową wykonywaną w dwóch państwach członkowskich Unii Europejskiej w Polsce i na Słowacji. Powyższe reguluje art. 13 rozporządzenia 883/2004 a w szczególności jego ust. 3 stanowiący, że osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną (...). Tak jak wskazano wcześniej osoby te traktowane są, do celów stosowania ustawodawstwa określonego zgodnie z tymi przepisami, tak jak gdyby wykonywały każdą swoją pracę najemną lub pracę na własny rachunek i jakby uzyskiwały cały swój dochód w zainteresowanym Państwie Członkowskim - art. 13 ust. 5.

Procedura dotycząca stosowania art. 13, czyli poinformowanie przez osobę instytucji wyznaczonej przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, o wykonywaniu pracy w dwóch państwach, wymaga zastosowania procedury przestrzegającej właściwości i kompetencji instytucji ubezpieczeń społecznych przewidzianej w art. 16 rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009.

Procedura ta przewiduje mianowicie, że po uzyskaniu informacji o wykonywaniu przez daną osobę pracy w dwóch lub więcej państwach członkowskich, wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy i o swoim tymczasowym określeniu instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca (ust. 2). Tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, lub przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii (ust. 3). W przypadku gdy z uwagi na brak pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje lub władze dwóch lub więcej państw członkowskich, na wniosek jednej lub więcej instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich lub na wniosek samych właściwych władz ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego jest określane na mocy wspólnego porozumienia, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego (ust. 4). W przypadku rozbieżności opinii między zainteresowanymi instytucjami lub właściwymi władzami podmioty te starają się dojść do porozumienia, zastosowanie ma art. 6 rozporządzenia wykonawczego (ust. 4). Instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo zostało tymczasowo lub ostatecznie określone jako mające zastosowanie, niezwłocznie informuje o tym zainteresowanego (ust. 5).

Zgodnie z powołanym art. 6 ust. 1 o ile rozporządzenie wykonawcze nie stanowi inaczej, w przypadku rozbieżności opinii pomiędzy instytucjami lub władzami dwóch lub więcej państw członkowskich w odniesieniu do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, zainteresowany tymczasowo podlega ustawodawstwu jednego z tych państw członkowskich, przy czym ustawodawstwo to jest określane w następującej kolejności:

a) ustawodawstwo państwa członkowskiego, w którym osoba ta rzeczywiście wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek, o ile praca najemna lub praca na własny rachunek jest wykonywana tylko w jednym z państw członkowskich;

b) ustawodawstwo państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, jeżeli zainteresowany wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek w dwóch lub więcej państwach członkowskich i wykonuje część swej pracy lub prac w państwie członkowskim miejsca zamieszkania lub w przypadku, gdy osoba zainteresowana nie wykonuje pracy najemnej ani pracy na własny rachunek;

c) we wszystkich innych przypadkach ustawodawstwo państwa członkowskiego, o którego zastosowanie wystąpiono najpierw, w przypadku gdy osoba zainteresowana wykonuje pracę lub prace w dwóch lub więcej państwach członkowskich.

Szczegółowe kwestie dotyczące zasad stosowania procedury dialogu i koncyliacji zostały ujęte w decyzji nr (...) z dnia 12 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 (Dz. Urz. UE C 106 z 24.04.2010, s. 1–4).

Jak wynika z ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie, procedowanie (...) Oddział w R. w tym zakresie było prawidłowe. Należy zauważyć, iż przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 r. z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego) – w rozdziale II art. 2, 3 i 4 – obligują wręcz instytucje ubezpieczeniowe państw członkowskich do ścisłego współdziałania przy stosowaniu jego postanowień, także i w sytuacji ustalania właściwego ustawodawstwa.

Należy podkreślić, że stosując się do przytoczonych uregulowań ZUS pismami z dnia 13.III.2012, 23.IX.2013, 19.IV.2016r ustalił dla wnioskodawcy P. S. tymczasowe ustawodawstwo s. w okresie tj. od 1.III.2012r., od 1.II.2016r., do 31.I.2017r o czym poinformował słowacki organ rentowy. S. instytucja ubezpieczeniowa w piśmie z dnia 4.XI.2013r. stwierdziła, że wygasło z dniem 22.IV.2013r obowiązkowe ubezpieczenie społeczne dla wnioskodawcy na S..

Pismem z dnia 13.V.2016r S. Instytucja Zabezpieczenia Społecznego poinformowała, że nie zgadza się z ustalonym ustawodawstwem na S. od 1.II.2016r do 31.I.2017r .

ZUS nie jest uprawniony do wydania decyzji o objęciu ubezpieczeniem innego państwa ze względu na zasadę terytorialności. Organ rentowy nie miał również możliwości wydania decyzji, że wnioskodawca nie podlega polskiemu ustawodawstwu ponieważ, wobec sprzeciwu słowackiej instytucji zabezpieczenia i przy braku zakończenia procedury uzgodnieniowej, doszłoby do wyłączenia wnioskodawcy z jakiegokolwiek systemu zabezpieczenia społecznego. Wyżej już wskazany przepis art. 16 ust. 4 zd. 2 rozporządzenia wykonawczego 987/2009 stanowi, że w przypadku rozbieżności opinii między zainteresowanymi instytucjami lub właściwymi władzami podmioty te starają się dojść do porozumienia zgodnie z warunkami ustalonymi powyżej, a zastosowanie ma art. 6 rozporządzenia wykonawczego. Powyższe oznacza, iż w sytuacji braku porozumienia, obowiązkowe jest ustalenie ustawodawstwa tymczasowego na podstawie art. 6 ust. 1 rozporządzenia 987/2009 a następnie przedstawienie sprawy Komisji Administracyjnej.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 15 marca 2018 r. (III UK 44/17, OSNP 2019/1/8) ustawodawca unijny nie nadał jakiegokolwiek instytucjonalnej formy „wspólnemu porozumieniu”, o którym mowa w art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego i może ono przybierać różne formy ale dopiero w sytuacji, gdy obie instytucje właściwe dojdą do wspólnego porozumienia, to ono ma decydujące znaczenie dla ustalenia ustawodawstwa

właściwego, gdyż przepisy art. 13 ust. 2 i 3 rozporządzenia podstawowego mają na celu wyeliminowanie podwójnego (lub wielokrotnego) ubezpieczenia w różnych państwach członkowskich albo zapobieżenie sytuacji, w której dana osoba nie będzie podlegała żadnemu ustawodawstwu, a nie ustalenie ubezpieczenia korzystnego dla zainteresowanego (ze względu na wysokość składek). Z punktu widzenia ustalenia ustawodawstwa w trybie art. 16 rozporządzenia wykonawczego istotne jest, aby w jego wyniku zainteresowany został objęty ubezpieczeniem tylko w jednym państwie członkowskim. Natomiast żądając ustalenia wybranego przez siebie ustawodawstwa osoba zainteresowana winna skorzystać z ustanowionego w art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego uprawnienia do wystąpienia do instytucji danego państwa członkowskiego z wnioskiem o wydanie poświadczenia na formularzu A1, a wówczas ocena takiego żądania należy do organów i instytucji właściwych tego państwa członkowskiego. Tak też winien uczynić wnioskodawca jeżeli uważa, że powinien podlegać ustawodawstwu s..

Z powyższego wynika, iż w okolicznościach niniejszej sprawy (...) Oddział w R. miał podstawy by wydać zaskarżone rozstrzygnięcie. W ocenie Sądu procedura ustalania właściwego ustawodawstwa została zachowana. Przedmiotowa decyzja ZUS stwierdzała tylko o zastosowaniu do wnioskodawcy polskiego ustawodawstwa jako tymczasowego z uwagi na rozbieżności w stanowiskach polskiej i słowackiej instytucji zabezpieczenia społecznego. Jak zaś stanowi powołany jako podstawa wydania decyzji przepis art. 6 ust. 1 rozporządzenia 987/2009 w przypadku rozbieżności opinii pomiędzy instytucjami lub władzami dwóch lub więcej państw członkowskich w odniesieniu do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, zainteresowany tymczasowo podlega ustawodawstwu jednego z tych państw członkowskich, kolejno wskazanych w treści przepisu. W sytuacji wnioskodawcy zastosowanie mogła mieć tylko dyspozycja art. 6 ust. 1 lit. b , wskazująca na ustawodawstwo państwa członkowskiego miejsca zamieszkania. Tak też stwierdzono w zaskarżonej decyzji, co uzasadnia brak możliwości uwzględnienia odwołania w sprawie.

W okresie od 1.II.2017r do 31.III.2018r wnioskodawca nie składał wniosku o ustalenie ustawodawstwaS. , tym samym podlega obowiązkowo ubezpieczeniu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce .

Końcowo należy zaznaczyć, iż w sytuacji, gdy ustawodawstwo ustalone jako tymczasowe zostanie ostatecznie zmienione na wnioskowane przez stronę, składki zapłacone za sporny okres zostaną pomiędzy instytucjami rozliczone. Zgodnie bowiem z art. 6 ust. 4 i 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 przypadku gdy zostanie ustalone, że mające zastosowanie ustawodawstwo nie jest ustawodawstwem państwa członkowskiego, do którego zainteresowany został tymczasowo przypisany, lub że instytucja, która tymczasowo przyznała świadczenia, nie jest instytucją właściwą, uważa się, że instytucja, którą uznano za właściwą, jest instytucją właściwą z mocą wsteczną, tak jak gdyby rozbieżność opinii nie miała miejsca, najpóźniej od dnia tymczasowego przypisania lub od pierwszego tymczasowego przyznania danych świadczeń. W razie konieczności instytucja uznana za właściwą oraz instytucja, która tymczasowo wypłacała świadczenia pieniężne lub tymczasowo otrzymywała składki, ustalają w stosownych przypadkach, zgodnie z przepisami tytułu IV rozdział III rozporządzenia wykonawczego, sytuację finansową zainteresowanego w odniesieniu do składek i świadczeń pieniężnych wypłacanych tymczasowo.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie złożone w sprawie jako bezzasadne.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. uzasadnia treść art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2018r. poz. 265 j.t.).